

Реформи децентралізації влади: інкорпорація до сталого регіонального розвитку

Л. В. ГРОМОЗДОВАⁱ, В. М. ІЛЬЧЕНКОⁱⁱ

У статті наведено аналітичне дослідження результатів проведення реформи децентралізації влади в Україні на початок 2017 року, визначено проблеми проведення реформи, розглянуте поняття спроможності територіальних громад та критерії визначення ступеня спроможності. Надані рекомендації щодо інтегрування двох істотних подій, а саме: реформи децентралізації влади та впровадження концепції сталого розвитку. Наведено методичні рекомендації американських фахівців зі сталого розвитку щодо перевірки відповідності адміністративно-господарських територій критеріям сталого розвитку. Процес децентралізації влади відбувається, але не досить активно, однак існує ряд явищ, що «гальмують» як створення громад, так і поширення механізму децентралізації в цілому. Тому є суб'єктивні та об'єктивні причини, які найближчим часом необхідно проаналізувати та вирішити суспільству. Автори статті пропонують актуалізувати систему оцінювання економічного розвитку регіону за критеріями зниження рівня бідності, безробіття, зменшення загрозованої диференціації доходів серед населення, що є обов'язковими складовими сталого розвитку регіону.

Ключові слова: децентралізація влади, спроможна територіальна громада, фінансова децентралізація, громадський бюджет, диференціація місцевих бюджетів, тренінг зі створення об'єднаних територіальних громад, критерій оптимізації територіальних громад, сталий регіональний розвиток.

УДК 338.242

JEL коди: R50, R58

Постановка проблеми. Реформа децентралізації влади в Україні відбувається повільно, не за розрахованими темпами. Строки реформовпровадження порушуються. Однак процес не припиняється, кількісна динаміка має місце.

Історично склалося так, що адміністративно-територіальна децентралізація і концепція дотримання сталому розвитку в Україні співпали в часі, тому дуже важливим і актуальним стає поєднати позитивний потенціал цих двох великих подій, спрямувати їх діяти синергетично, мультиплікаційно, інтегровано, інкорпоративно.

На реалізацію реформи децентралізації влади в Україні впливають суб'єктивні чинники, а саме: наявність лобювальних ініціатив різних впливових бізнес-груп, відсутність бажання у регіональних держслужбовців сприяти активному проведенню адміністративної реформи через невіру в свої майбутні амбіційні перспективи в даному проекті чи взагалі їх втрату, недостатній рівень кваліфікації експертного середовища та пасивність науковців, які мають стати в авангарді проведення революційних змін. Механізм інкорпоративності реформи децентралізації до реалізації цілей сталого розвитку ні на макрорівні, ні на мезорівні до сьогоднішнього дня не створений, хоча

ⁱ Громоздова Лариса Василівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри регіоналістики і туризму Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, м. Київ;

ⁱⁱ Ільченко Вікторія Миколаївна, старший викладач кафедри підприємництва та економіки підприємств Університету митної справи та фінансів, м. Дніпро.

© Л. В. Громоздова, В. М. Ільченко, 2017.

саме зараз це було б своєчасно. Як результат – лише 30 (зі 159, що були створені у 2015 році) новоутворених об'єднаних територіальних громад (ОТГ) відповідають урядовій Методиці формування спроможних територіальних громад [9, с. 32] і є такими, що відповідають концептуальним вимогам сталого розвитку.

Аналіз останніх публікацій. Проблеми збалансованості складових сталого розвитку на регіональному рівні та його інтегрованість у контент децентралізації влади знайшли своє відображення як у нормативно-правових документах [1–3], так і в працях українських вчених [4–13], які досліджують великий спектр проблем, що стосуються синергетичного ефекту децентралізації і сталого розвитку, актуальних питань реформи децентралізації: де децентралізація влади розглядається як чинник забезпечення стабільності конституційного ладу, де досліджено досвід європейських країн у сфері децентралізації публічної влади, приділено багато уваги фінансовим аспектам децентралізації, а саме: нерівномірності розподілу індивідуальних доходів серед населення регіону, місцевої громади, податковим аспектам, зазначені шляхи формування самодостатніх територіальних громад, пропонуються нові критерії оцінювання економічного розвитку, такі, що відповідають концепції сталого розвитку, прораховуються очікувані ризики у процесі децентралізації влади та ін. «Червоною ниткою» через праці вітчизняних науковців проходить думка про те, що процес утворення ОТГ на науковій основі у ключовому розумінні означає шлях сталого розвитку, покращання рівня та якості життя населення. Однак, незважаючи на значну кількість досліджень, ця проблема і сьогодні є предметом наукових дискусій.

Метою статті є виявлення основних проблем, на які натикається процес реформування адміністративно-територіальної системи регіонального управління в Україні та розроблення заходів підвищення його ефективності шляхом інкорпорації до концепції сталого регіонального розвитку.

Викладення основного матеріалу. Фахівці доходять такого висновку: найголовнішим інтересом новостворених децентралізованих одиниць є децентралізоване фінансування, зміна системи формування місцевих бюджетів та їх розподілу, надія на те, що в умовах децентралізованого фінансування місцеві бюджети зможуть мати достатній обсяг коштів на виконання делегованих повноважень. Реформа фінансової децентралізації передбачає не збільшення субвенцій місцевим бюджетам, а нову систему міжбюджетних відносин. Станом на початок 2017 року у 15 ОТГ частка субвенцій на формування інфраструктури ОТГ становить понад 200 % щодо дохідної частини бюджету ОТГ, ще 46 ОТГ мають цей показник вище за 100 % [9, с. 31], у 58 ОТГ цей показник наближається до 100 %, що ставить під сумнів доцільність створення цих громад у такому форматі. Це громади-реципієнти, що означає потребу в донорстві від державного бюджету, що відроджує систему споживчого існування одних громад за рахунок інших. Вирівнювання ресурсних можливостей громад є кропіткою справою і потребує дуже ретельних досліджень та розрахунків. Тому зараз, у період, коли децентралізація не закінчена, таке споживче існування штучно можливе (а в деяких випадках це є обґрунтована допомога громаді-реципієнту, що потребує вирівнювання), але в умовах самодостатності децентралізованих громад це стає неможливим.

Заслуговує на аналіз та підбиття відповідних висновків і проблема диференціації видатків на утримання службовців ОТГ, де у третини громад на утримання службовців ОТГ від загальної суми бюджету ОТГ (без врахування субвенцій) витрачається від 21 до 30 % бюджету ОТГ, у той час є громади (їх більше 20), що витрачають на утримання службовців більше 40 % [9, с. 28]. Тому у засобах масової інформації та наукових колах

оживилися дискусії з приводу наявності кореляції між розміром громади та оплатою праці її службовців.

Дуже диференціюють між собою і доходи бюджету на одну особу за новоствореними ОТГ: від декілька сотень до 2,7 тис. грн і навіть більше, при цьому бюджети громад варіюють в інтервалі «менше 1 млн грн» – «більше 10 млн грн» [9, с. 24], поглиблюється розрив у стратифікаційних показниках між багатими та бідними, більш істотним стає ступінь нерівномірності розподілу доходів серед населення.

Показник дохідності на одну особу за 2016 рік відповідно до даних Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України був найбільшим у Вербківській ОТГ Дніпропетровської області і становив 7,2 тис. грн на 1 особу, однак 14 (зі 159) ОТГ мають цей показник у межах від 2 до 3 тис. грн на одну особу [9, с. 23]. Середній показник дохідності громадського бюджету на одну особу у 2016 році становив 1,3 тис. грн при загальнодержавному показнику 1,4 тис. грн [9, с. 26].

Невтішними є земельні територіальні питання. Географічна територія, що охоплюється станом на початок 2017 року, становить 225 квадратних кілометрів, найбільша кількість у Лиманській ОТГ Донецької області – 43,0 тис. осіб, однак приблизно половина громад має населення менше ніж 5 тис. осіб [9].

Уже перші дослідження, проведені у 2017 році шляхом інтерв'ювання та анкетування, свідчать про те, що існує багато проблем навіть на стадії популяризації реформи: багато респондентів навіть не знають про існування цієї реформи.

На сьогодні наука, підтримуючи ідею децентралізації влади, не може схвалювати методів практичної реалізації реформи. Є над чим працювати. Обговорення відбувається в різних формах: конференції, круглі столи, наукові семінари, сесії. Найбільш активним із проведення таких заходів є Товариство дослідників України. Починаючи з 2015 року, це товариство в різних містах України: у Києві, Львові, Маріуполі, Вінниці, Березані, Ніжині, Яготині, селищі Шишаках, проводить стратегічні сесії «Нарощування експертного потенціалу для реформ децентралізації влади», головною метою яких є залучення експертів-практиків з питань проведення реформ, посадовців місцевого самоврядування, активістів зі створення громад нового формату, майбутніх та сучасних старост громад, політиків, студентів та аспірантів з системи підготовки регіоналістики. До учасників стратегічних сесій, як правило, входять представники громадського суспільства, органів місцевого управління, місцевих громад, студентська молодь, науковці національної академії наук, а також експерти з територіальної організації влади в Україні.

Ці сесії слугують платформою для конструктивних дискусій, присвячених визначенню та обговоренню основних проблем та потреб для ефективної реалізації реформи децентралізації влади в Україні. Завдяки таким діалогам учасники спільними зусиллями сприяють вирішенню таких питань, як:

- удосконалення методики формування об'єднаних територіальних громад;
- аналіз та оцінювання успіхів перших років реалізації реформи децентралізації;
- аналіз проблем та місцевих труднощів реалізації реформи децентралізації на сучасному етапі економічної історії;
- бачення майбутнього реформи децентралізації влади у форматі сталого розвитку;
- врахування критеріїв оптимізації та спроможності на стадії формування об'єднаних територіальних громад;

– започаткування інституту експертної оцінки тенденції процесу створення та розвитку нових створених об'єднаних територіальних громад.

Усі ці питання є нелегкими для трактування навіть науковими експертами та практиками з регіонального управління, ще трудніше ці питання вирішуються на місцях, де методологічний рівень не є роботою, що заслуговує поваги більшості членів громади: людина чекає миттєвого покращання якості життя або хоча б прозорого прогнозу, як це покращання має відбуватися.

Найціннішим у роботі таких сесій є проведення тренінгів зі створення об'єднаних територіальних громад, які відбуваються у формі ділової гри з використанням методів імітаційного моделювання. В процесі гри – робота у малих групах, учасники яких проводять порівняльний аналіз змістовних та якісних характеристик регіональних перспективних планів формування територій громад та моделюють альтернативні, більш оптимальні проекти перспективних планів; обговорюють існуючі ситуації щодо утворення «фейкових» об'єднаних територіальних громад; розробляють альтернативні варіанти, впроваджуючи свої пропозиції з оптимізації процесу формування об'єднаних територіальних громад; створюють прогнозні моделі розвитку на прикладі обраної об'єднаної територіальної громади; генерують та обговорюють власні пропозиції з розвитку об'єднаних територіальних громад; аналізують донорські програми та їх пропозиції для реформи децентралізації влади. Такого роду заняття є корисними і для досвідчених практиків (вони пізнають, що прагне отримати від реформи «нове світосприйняття» молоді), і для недосвідченої в питаннях регіоналістики молоді (вони починають розуміти принципи та правила наукового територіального об'єднання). В результаті аудиторія інтелектуально збагачується отриманням таких знань:

- передумови реалізації реформи децентралізації влади та місцевого самоврядування;
- державні інтереси у сфері добровільного об'єднання територіальних громад;
- можливості територіальних громад і технології та методика їх створення;
- географія добровільного об'єднання громад.

Аналітики стверджують, що лише близько 30 новостворених ОТГ (15 %) мають більш-менш сформовану територіальну структуру та повністю відповідають урядовій методиці формування спроможних територіальних громад. На їх думку, можуть очікуватися такі сценарії адміністративно-територіального реформування території в Україні:

1. На місцевому та селищному рівнях до ОТГ будуть приєднані нові сільські території.
2. На рівні сільських ОТГ буде відбуватися розукрупнення за рахунок найближчих територій.
3. До ОТГ, утворених поза зоною впливу міст та селищ, будуть додані інші сільські населені пункти, які також не потрапляють до зони такого впливу [9, с. 31].

Можна сподіватися, що таке приєднання не буде спонтанним чи хаотичним, що держава виконує свою регуляторну функцію; одним із перших проявів дії такої функції є розроблення Перспективного плану формування територій громад областей. В ідеалі такий план повинен відповідати найбільш раціональному розподілу продуктивних сил в інтегрованій системі нових створених спроможних територіальних громад, що в баченні держави і є новою оптимальною адміністративно-територіальною структурою з оптимальною кількістю ОТГ, побудованою з опорою на урядову Методику та науково-

експертне обґрунтування територіальної перебудови, де як надійний запобіжник формування неспроможних територіальних громад закладаються такі імперативи:

- можливості для працевлаштування, під що розробляти стартапи, проекти майбутнього, такі, що є адекватними сталості розвитку території;
- між громадами повинні відбуватися обмін крос-інноваціями, міжгалузева співпраця, щоб запобігти сповзанню на «хуторні» підходи, де кожний виробляє усе для споживання громади;
- ефективний розподіл праці та ефективна торгівля, використання феноменальних можливостей своєї території, не дублюючи можливості іншої, якщо вони обумовлені відносними або абсолютними перевагами громади-сусіда;
- публічно-приватні ініціативи та публічне адміністрування для паритетного співвідношення, де уряд виступає у ролі публічного партнера, повинні відігравати роль незалежного інтегратора фінансування.

На думку експертів, плани формування територій громад не стали надійним запобіжником формування неспроможних територіальних громад. На сьогодні відсутня універсальна методологія оцінювання ступеня спроможності новоутворених громад практично. Ми пропонуємо серед показників оцінювання ступеня спроможності додати показники щодо оцінювання ступеня сталості новостворених територіальних громад, тобто їх спрямованості на сталий розвиток. Наведемо матрицю таких показників, що застосовуються в США Інститутом сталих спільнот для оцінювання відповідності адміністративно-територіальної одиниці принципам сталого розвитку (табл. 1).

Для оцінювання ступеня спроможності громад та їх створення у тому форматі, що пропонують автори, необхідно для підвищення якості експертизи мати результати PEST-аналізу (PEST – аббревіатура слів «політичні», «економічні», «соціально-культурні» і «технологічні» чинники).

PEST-аналіз використовується професіоналами-регіоналістами в усьому світі, щоб побудувати своє бачення майбутнього. PEST-аналіз є простим, але важливим інструментом, який допоможе зрозуміти загальну картину політичного, економічного, соціально-культурного і технологічного регіонального середовища. PEST-аналіз є корисним інструментом для розуміння «ширшої картини» ситуації в регіоні і для оцінювання існуючих можливостей та загроз. Цей аналіз свідчить про те, як можна скористатися можливостями для мінімізації загроз, чи взагалі оптимістичний сценарій розвитку – відсутній; використовується передусім для мозкового штурму між експертами або фахівцями щодо характеристик регіону і на основі цього отримання висновків щодо тих значних змін, які можуть відбутися.

Європейські методології (Проект) пропонують використовувати інструментарій PEST-аналізу в три етапи:

- по-перше, мозковий штурм щодо відповідних чинників, використовуючи наведені нижче підказки;
- по-друге, ідентифікація інформації, що стосується цих чинників;
- по-третє, підготовка висновків з цієї інформації.

Фахівці Консорціуму на чолі з GIZ International Services у Проекті ЄС «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні» наводять такі рекомендації, що можуть бути відправною точкою для мозкового штурму:

- **політичні:**
 - форма управління і стабільність;
 - свобода преси, верховенство права, рівні бюрократії та корупції;

- регулювання і тенденції дерегуляції;
- законодавство про зайнятість і соціальні питання;
- податкова політика, торгівля і тарифне регулювання;
- законодавство про захист споживачів та навколишнього середовища;
- можливі зміни в політичному середовищі;

Таблиця 1

Матриця показників відповідності адміністративно-територіальної одиниці принципам сталого розвитку [14]

Показник	Характеристика
Екологічна цілісність	<ul style="list-style-type: none"> • Задоволення елементарних людських потреб у чистому повітрі та воді, а також поживних та екологічно чистих харчових продуктах; • охорона та відтворення екосистем та біологічного різноманіття на місцевому та регіональному рівнях; • збереження водних, земельних, енергетичних і невідновлюваних ресурсів, включаючи максимально можливе скорочення, поновлення, повторне використання та утилізацію відходів; • використання відновлюваних ресурсів відповідно до темпів їхнього поновлення
Економічна безпека	<ul style="list-style-type: none"> • Широка та життєздатна у фінансовому відношенні економічна база; • реінвестування коштів у місцеву/регіональну економіку; • максимальне сприяння місцевим компаніям; • реальні можливості працевлаштування для всіх громадян; • організація професійного навчання та освіти, що дає можливість здійснювати перепідготовку кадрів з урахуванням майбутніх потреб
Права й обов'язки	<ul style="list-style-type: none"> • Рівні для всіх можливості участі та впливу на прийняття рішень, що позначаються на житті кожного мешканця; • належний доступ до інформації; • життєздатний сектор громадських організацій; • загальна атмосфера поваги і толерантності до різних точок зору, переконань та цінностей; • заохочення громадян різного віку, статі, етнічної належності, релігійних переконань і фізичного стану до виконання громадських доручень на основі спорідненості поглядів; • політична стабільність; • неможливість нашкодити сталому розвитку інших громад
Соціальний добробут	<ul style="list-style-type: none"> • Надійне забезпечення харчовими продуктами, що виробляються місцевим господарством; • належне медичне обслуговування, безпечне і здорове житло та високоякісна освіта для всіх мешканців громади; • підтримка громадської безпеки та правопорядку; • зміцнення духу громади, що породжує почуття належності, патріотизму та самоповаги; • сприяння творчому вираженню завдяки розвитку мистецтва; • охорона та реставрація місць громадського відпочинку та історичних пам'яток; • забезпечення добрих робочих умов; • здатність адаптуватися до умов і обставин, що змінюються

- **економічні:**
 - стадія економічного циклу;
 - поточні та прогнозовані темпи економічного зростання, інфляції та відсоткових ставок;
 - безробіття і пропозиція робочої сили;
 - витрати на оплату праці;
 - рівні наявного доходу і розподілу доходів;
 - вплив глобалізації;

- ймовірність впливу технологічних або інших змін на економіку;
- можливі зміни в економічному середовищі;
- **соціально-культурні:**
 - темпи зростання населення та вікова структура населення;
 - здоров'я населення, освіта та соціальна мобільність і ставлення до них;
 - структура зайнятості населення, свобода ринку праці і ставлення до роботи;
 - ставлення до преси, громадська думка, соціальні відносини і соціальні табу;
 - спосіб життя і ставлення до нього;
 - соціально-культурні зміни;
- **технологічні:**
 - вплив нових технологій;
 - вплив Інтернету, зниження витрат на зв'язок і збільшення обсягів робіт, виконуваних дистанційно;
 - наукові дослідження та розробки;
 - вплив передачі технологій.

Своєчасним і корисним на час розроблення прогнозів сталого розвитку є впровадження PEST-аналізу.

На думку деяких європейських експертів, у деяких випадках при прогнозуванні сталого розвитку краще використовувати різновиди цього аналізу, такі як:

- PESTLE: політичні, економічні, соціологічні, технологічні, правові, екологічні фактори;
- PESTLIED: політичні, економічні, соціальні, технологічні, юридичні, міжнародні, екологічні, демографічні фактори;
- STEEPLE: соціально-демографічні, технологічні, економічні, екологічні, політичні, правові, етичні фактори;
- SLEPT: соціальні, правові, економічні, політичні, технологічні фактори.

Ці форми аналізу у вітчизняній практиці поки що не знайшли розвитку.

Висновки. За результатами аналізу сучасної політики регіонального розвитку слід визначити наявність істотних інноваційних утворень у регіонах країни: розпочата робота з децентралізації влади, перенесення акценту економічної субсидіарності в регіони на рівень добровільних об'єднань-громад, що означає підвищення демократизації в країні, посилення ролі органів місцевого самоврядування і в той самий час підвищення їхньої відповідальності. Крім того, «європейський вибір» зобов'язує Україну відповідати стандартам європейських економічних методологій та орієнтирам ООН щодо впровадження Концепції сталого розвитку.

На методологічному рівні, на нашу думку, необхідно враховувати таке: оцінювання реалізації реформи децентралізації влади в Україні повинне проводитися на постійній основі, строго систематично; підлягає вдосконаленню методика формування спроможних територіальних громад в Україні. Постійною повинна стати процедура проведення аналізу якості новоутворених об'єднаних територіальних громад, коли громада – це територія для продуктивної роботи і якісного життя, громада є спроможною, громада є самодостатньою, у кінцевому підсумку критерії оцінювання повинні бути такими, що здатні стати індикаторами інкорпорації реформи децентралізації влади до сталого регіонального розвитку.

Література

1. *Про Стратегію* сталого розвитку "Україна – 2020" від 2015 р. № 5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
2. *Про схвалення* Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні від 2014 р. № 333-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.
3. *Про попереднє схвалення* законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо децентралізації влади від 2015 р. № 656-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/656-19>.
4. *Децентралізація* публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України [Електронний ресурс] / [О. Бориславська, І. Заверуха, Е. Захарченко та ін.]. Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні». – DESPRO. – К. : ТОВ «Софія», 2012. – 128 с. – Режим доступу : [http://despro.org.ua/media/upload/decentral_zac_ua_publ_chno_vladi_dosv_d_evropeyskih_derzhav_ta_perspektivi_ukra_ni\(2\).pdf](http://despro.org.ua/media/upload/decentral_zac_ua_publ_chno_vladi_dosv_d_evropeyskih_derzhav_ta_perspektivi_ukra_ni(2).pdf).
5. *Патицька, Х.* Фінансова децентралізація як основа формування самодостатніх територіальних громад [Електронний ресурс] / Х. Патицька // Ефективна економіка. – 2015. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4412>.
6. *Громоздова, Л.* Неравномерность распределения индивидуальных доходов среди населения региона / Л. Громоздова // Днепрпетровск, ДНУ, Сборник научных трудов. – 2004. – № 175. – С. 224–236.
7. *Простотина, С.* Щодо нових критеріїв оцінки економічного розвитку / С. Простотина // Міжнародна науково-практична конференція «Господарський механізм: сутність, структура, подальше удосконалення». – Полтава : ПУСК, 2008.
8. *Бикадорова, Н.* Податкові доходи у фінансовій децентралізації місцевого самоврядування [Електронний ресурс] / Н. О. Бикадорова // Економічні науки. Серія: Облік і фінанси. – 2010. – № 7(1). – С. 74–83. – Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2010_7\(1\)_10.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2010_7(1)_10.pdf).
9. *Сало, Т.* Децентралізація фінансової системи: стан та оцінка рівня в Україні [Електронний ресурс] / Т. В. Сало // Ефективність державного управління. – 2013. – № 35. – С. 324–330. Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/jpdf/efdu_2013_35_42.pdf.
10. *Макаров, Г.* Очікувані ризики у процесі децентралізації влади в Україні [Електронний ресурс] / Г. Макаров. Аналітична записка – Національний інститут стратегічних досліджень, 2016. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1021/>.
11. *Слобожан, О.* Зміни до бюджетного та податкового законодавства щодо бюджетної децентралізації [Електронний ресурс] / О. Слобожан // Ініціатива захисту прав та представлення інтересів місцевого самоврядування в Україні (проект-діалог), 2015. – Режим доступу : <http://auc.org.ua>.
12. *Герус, А.* Фінансова децентралізація, або що робити з грошима [Електронний ресурс] / А. Герус // Центр підтримки реформ, 2016. – Режим доступу : <http://decentralization.gov.ua/news/item/id/2045>.
13. *Скрипнюк, О.* Децентралізація влади як чинник забезпечення стабільності конституційного ладу: теорія і практика [Електронний ресурс] / О. Скрипнюк // Віче: громадсько-політичний і теоретичний журнал. – 2015. – № 12. – С. 22–24. – Режим доступу : www.viche.info.
14. *University of Washington* [Electronic resource]. – Accessed mode : depts.washington.edu.

Отримано 08.10.2017 р.

**Реформа децентрализации власти: инкорпорация в
стабильное региональное развитие**

ЛАРИСА ВАСИЛЬЕВНА ГРОМОЗДОВА,
ВИКТОРИЯ НИКОЛАЕВНА ИЛЬЧЕНКО***

* кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры регионалистики и туризма
Киевского национального экономического университета имени Вадима Гетьмана,
просп. Победы, 54/1, г. Киев, 03057, Украина,
тел.: 00-380-50-3009169, e-mail: gromozdovag@gmail.com

** старший преподаватель кафедры предпринимательства и экономики предприятий
Университета таможенного дела и финансов,
ул. В. Вернадского, 2/4, г. Днепр, 49000, Украина,
тел.: 00-380-63-7051243, e-mail: Vikusijzajac@gmail.com

В статье приведено аналитическое исследование результатов проведения реформы относительно децентрализации власти в Украине на начало 2017 года, определены проблемы проведения реформы, рассмотрено понятие дееспособности территориальных общин и критерии определения степени дееспособности. Даны рекомендации по интеграции двух существенных явлений, а именно: реформы децентрализации власти и внедрение концепции устойчивого развития. Приведены методические рекомендации американских специалистов по устойчивому развитию в виде критериев соответствия хозяйственных территорий устойчивому развитию. Процесс децентрализации власти происходит, но недостаточно активно, однако существует ряд причин, «тормозящих» как создание общин, так и распространение механизма децентрализации в целом. Среди них есть субъективные и объективные причины, которые в ближайшее время должны быть проанализированы и решены обществом. Авторы статьи предлагают производить оценку экономического развития региона по критериям: снижение уровня бедности, безработицы, уменьшение угрожающей дифференциации доходов среди населения. Данные критерии являются обязательными составляющими устойчивого развития региона.

Ключевые слова: децентрализация власти, дееспособная территориальная община, финансовая децентрализация, бюджет общины, дифференциация местных бюджетов, тренинг создания объединенных территориальных общин, критерий оптимизации территориальных общин, устойчивое региональное развитие.

Mechanism of Economic Regulation, 2017, No 4, 165–175
ISSN 1726–8699 (print)

**Reforms of Decentralization of Power:
Incorporation to the Sustainable Regional Development**

LARISA V. GROMOZDOVA*,
VIKTORIJA N. ILCHENKO**

* C.Sc. (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Regional Studies and Tourism Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman,
Pobedy pr., 54/1, Kyiv, 03057, Ukraine,
phone: 00-380-50-3009169, e-mail: gromozdovag@gmail.com

** Senior Lecturer of the Department of Entrepreneurship and Enterprise Economics,
University of customs and finance,
V. Vernadsky Str., 2/4, Dnepr, 49000, Ukraine,
phone: 00-380-63-7051243, e-mail: Vikusijzajac@gmail.com

Manuscript received 8 October 2017

The article analyses the results of the government decentralization reform in Ukraine by the beginning of 2017 identifies the problems of reform, discusses the concept of the capacity of territorial communities and criteria for determining the degree of capacity. The recommendations for integrating two essential events, namely, decentralization of power reforms and the implementation of the concept of sustainable development, are given. The methodical recommendations of the American experts on sustainable development are presented, concerning verification of conformity of administrative and economic territories with the criteria of sustainable development. Process decentralization of power takes, place but actively not enough, however, there is a row of the phenomena, that "brake" both creation of communities and distribution of mechanism of decentralization on the whole. Therefore, there are subjective and objective reasons that in the near time it is required to analyse and decide society. The authors of the article suggest offer the system estimation of economic development of region on the criteria of decline of level of poverty, unemployment, reduction of threatening differentiation of profits among a population that is the obligatory constituents of steady development of region.

Keywords: decentralization of power, capable territorial community, financial decentralization, public budget, differentiation of local budgets, training on creation of united territorial communities, criteria of optimization of territorial communities, sustainable regional development.

JEL Codes: R50, R58

Table: 1; References: 14

Language of the article: Ukrainian

References

1. Pro Strategiyu stalogo rozvitku "Ukrayina – 2020" [About the Strategy of the old rozvitku "Ukraine – 2020"]. #5. (2015). Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
2. Pro shvalennya Kontseptsiyi reformuvannya mistseвого samovryaduvannya ta teritorialnoyi organizatsiyi vladi v Ukrayini [About the conception of the reform of the self-imposed self-government of the territorial authorities in Ukraine]. # 333-r. (2014). Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-r>.
3. Pro poperedne shvalennya zakonoproektu pro vnesennya zmin do Konstitutsiyi Ukrayini schodo detsentralizatsiyi vladi [About the alternate seizure of the draft law on the introduction of amendments to the Constitution of Ukraine on the decentralization of the land]. # 656-VIII. (2015). Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/656-19>.
4. Borislavska, O., Zaveruha, I., Zaharchenko, E. ta in. *Detsentralizatsiya publichnoyi vladi: dosvid Evropeyskikh krayin ta perspektivi Ukrayini* [Decentralization of public authority: experience of European countries and prospects of Ukraine] / Shveitsarsko-ukrainskyi projekt «Pidtrymka detsentralizatsii v Ukraini». DESPRO. K.: TOV «Soflya». Retrieved from [http://despro.org.ua/media/upload/decentral_zac_ya_publ_chno_vladi_dosv_d_evropeyskikh_derzhav_ta_perspektivi_ukra_ni\(2\).pdf](http://despro.org.ua/media/upload/decentral_zac_ya_publ_chno_vladi_dosv_d_evropeyskikh_derzhav_ta_perspektivi_ukra_ni(2).pdf).
5. Patitska, H. (2015). Finansova detsentralizatsiya yak osnova formuvannya samodostatnih teritorialnih gromad [Financial decentralization as the basis for the formation of self-sufficient territorial communities]. *"Efektivna ekonomika"*. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4412>.
6. Gromozdova, L. (2004). Neravnomernost raspredeleniya individualnyih dohodov sredi naseleniya regiona [Uneven distribution of individual incomes among the population of the region]. *Dnepropetrovsk, DNU, Sbornik nauchnyih trudov*, 175, 224–236.
7. Prostotina, S. (2008). *Schodo novih kriteriyiv otsinki ekonomichnogo rozvitku* [On new criteria for assessing economic development], Mizhnarodna nauko-vo-praktichna konferentsiya «Gospodarskiy mehanizm: sutnist, struktura, podalshe udoskonalennya». Poltava: PUSK.
8. Bikadorova, N. (2010). Podatkovi dohodi u finansoviy detsentralizatsiyi mistseвого samovryaduvannya [Podatkovi dokhody u finansovii detsentralizatsii mistsevoho samovriadvannia]. *Ekonomichni nauki. Ceriya: Oblik i finansi*, 7(1), 74–83. Retrieved from [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2010_7\(1\)_10.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2010_7(1)_10.pdf).

9. Salo, T. (2013). Detsentralizatsiya finansovoyi sistemi: stan ta otsinka rlvnya v Ukrayini [Decentralization of the financial system: state and assessment of the level in Ukraine]. *Efektivnist derzhavnogo upravlinnya*, 35, 324–330. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/jpdf/efdu_2013_35_42.pdf.
10. Makarov, G. (2016). Ochikuvani riziki u protsesi detsentralizatsiyi vladi v Ukrayini [Expected risks in the process of decentralization of power in Ukraine]. *Analitichna zapiska – Natsionalniy Institut strategichnih doslidzhen*. Retrieved from <http://www.niss.gov.ua/articles/1021/>.
11. Slobozhan, O. (2015). Zmini do byudzhethogo ta podatkovogo zakonodavstva schodo byudzhethoyi detsentralizatsiyi [Changes to fiscal and fiscal legislation on budget decentralization]. *InItslativa zahistu prav ta predstavleniya Interesiv mIstseвого samovryaduvannya v UkraYinI (proekt dlalog)*. Retrieved from [http:// auc.org.ua](http://auc.org.ua).
12. Gerus, A. (2016). Finansova detsentralizatsiya, abo scho robiti z groshima [Financial decentralization, or what to do with money]. *Tsentr pidtrimki reform*. Retrieved from <http://decentralization.gov.ua/news/item/id/2045>.
13. Skripnyuk, O. (2015). Detsentralizatsiya vladi yak chinnik zabezpechennya stabilnosti konstitutsiyhnogo ladu: teoriya y praktika [Decentralization of power as a factor in ensuring the stability of the constitutional order: theory and practice]. *Viche: gromadsko-politichniy i teoretichniy zhurnal*, 12, 22–24. Retrieved from www.viche.info.
14. University of Washington. Retrieved from depts.washington.edu.